

САОПШТЕЊЕ

FIRST RELEASE

Обавезни сте да приликом дозвољених радњи, у свом производу или апликацији наведете извор података.
You are required to specify a data source when allowed in your product or application.

ГОДИНА/YEAR IV

САРАЈЕВО, 18.11.2021.

БРОЈ/NUMBER 1

РАЧУНИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

ENVIRONMENTAL ACCOUNTS

Рачуни протока материјала, 2016 – 2020.

Material Flow Accounts, 2016 - 2020

Рачуни протока материјала пружају информације о материјалним токовима између газдинства и околиша, а они се састоје од вађења сировина и других примарних материјала и испуштања у околиш, као и материјалних токова између националног газдинства и остатка свијета (увоз и извоз).

Material flow accounts provide information on material flows between the economy and the environment, and they consist of the extraction of raw materials and other primary materials from environment and the discharge into the environment, as well as material flows between the national economy and the rest of the world (import and exports).

Вриједност директног уноса материјала у економију у 2020. години (домаће вађење + увоз) је већа за 0,4% у односу на претходну годину, док је домаћа потрошња материјала у земљи већа за 1,5%. Увезено је 12% мање материјала, док је извоз материјала мањи за 4,6%. Количина домаћег вађења ресурса у 2020. години је већа за 3,8% у односу на претходну годину.

The value of the direct material input into the economy in 2020 (domestic extraction + import) was higher by 0.4% compared to the previous year, while the domestic material consumption in the country was higher by 1.5%. Import decreased by 12%, while value of export decreased by 4.6% than the previous year. The amount of domestic extraction in 2020 was higher by 3.8% compared to the previous year.

Физички трговински биланс у 2020. је за 50,3% мања него у 2019. години.

Physical trade balance in 2020 was 50.3% lower than in 2019.

1. Домаће вађење материјала, Босна и Херцеговина, 2016. – 2020.

Domestic extraction, Bosnia and Herzegovina, 2016 - 2020

000 тона
000 tonnes

	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Укупно <i>Total</i>	38 486	35 829 ¹⁾	37 885 ¹⁾	38 257 ²⁾	39 703 ¹⁾
Биомаса <i>Biomass</i>	10 258	8 775	10 346	9 952	10 624
Металне руде <i>Metal ores</i>	2 997	2 866	2 631	3 042 ²⁾	2 463
Неметални минерали <i>Non-metallic minerals</i>	11 743	10 105	10 402	11 886	13 081
Фосилна горива <i>Fossil energy materials/carriers</i>	13 488	14 084	14 505	13 377	13 536

1) Укупно не одговара зброју појединих ставки због исказивања у хиљадама.
The sum total is not equal the sum of individual items due to the expression of numbers in thousands.

2) Ревидиран податак/Revised data

Количина домаћег вађења материјала у 2020. години је 39,7 милиона тона, што је за 3,8% више у односу на 2019. годину. У односу на претходну годину, количина извађене биомасе у 2020. години је већа за 6,7%, количина металне руде је мања за 19% те је повећана екстракција неметалних минерала за 10,1% и фосилних енергетских сировина за 1,2%.

Domestic extraction of materials in 2020 was 39.7 million tonnes, which was 3.8% more than in 2019. Compared to the previous year, the amount of extracted biomass increased by 6.7%, extraction of metal ores decreased by 19% and increase in extraction of non-metallic minerals by 10.1% and fossil energy materials by 1.2%.

2. Увоз, Босна и Херцеговина, 2016 – 2020

Import, Bosnia and Herzegovina, 2016 – 2020

000 тона
000 tonnes

	2016.	2017.	2018.	2019.	2020
Укупно <i>Total</i>	10 286	10 494 ¹⁾	10 567	10 430 ¹⁾	9 180 ¹⁾
Биомаса и производи од биомасе <i>Biomass and biomass products</i>	3 019	3 092	2 983	3 032	2 842
Металне руде и концентрати, сирови и прерађени <i>Metal ores and concentrates, raw and processed</i>	1 136	1 254	1 527	1 497	1 069
Неметални минерали, сирови и прерађени <i>Non-metallic minerals, raw and processed</i>	1 617	1 482	1 369	1 426	1 302
Фосилна горива <i>Fossil energy materials/carriers</i>	3 926	4 039	4 034	3 807	3 339
Остали производи <i>Other products</i>	579	622	627	634	593
Отпад увезен ради коначне обраде и одлагања <i>Waste exported for final treatment and disposal</i>	9	4	27	35	36

1) Укупно не одговара зброју појединих ставки због исказивања у хиљадама.
The sum total is not equal the sum of individual items due to the expression of numbers in thousands.

Увезено је 9,2 милиона тона материјала у 2020. години, 12% мање у поредби с претходном годином. Мање је увезено биомасе и производа од биомасе (6,3%), неметалних минерала (8,7%), осталих производа (6,4%). Знатно мање је увезено металне руде и концентрата (28,6%) као и фосилних енергетских сировина (12,3%). Пораст је само забиљежен код отпада ради коначне обраде и одлагања (3,6%).

The amount of imported materials in 2020 was 9.2 million tonnes, which is 12% less than the previous year. It was imported less biomass and biomass products (6.3%), non-metallic minerals (8.7%), other products (6.4%). Significantly less metal ores and concentrates (28.6%) as well as fossil energy materials (12.3%) were imported. An increase was only recorded in waste for final processing and disposal (3.6%).

3. Извоз, Босна и Херцеговина, 2016 – 2020

Export, Bosnia and Herzegovina, 2016 – 2020

000 тона
000 tonnes

	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Укупно <i>Total</i>	7 919	8 379 ¹⁾	8 589	8 749 ¹⁾	8 345 ¹⁾
Биомаса и производи од биомасе <i>Biomass and biomass products</i>	2 478	2 603	2 343	2 040	1 956
Металне руде и концентрати, сирови и прерађени <i>Metal ores and concentrates, raw and processed</i>	1 497	1 583	1 660	1 593	1 400
Неметални минерали, сирови и прерађени <i>Non-metallic minerals, raw and processed</i>	1 816	1 932	2 194	3 042	3 179
Фосилна горива <i>Fossil energy materials/carriers</i>	987	1 009	1 102	783	652
Остали производи <i>Other products</i>	1 141	1 251	1 290	1 291	1 159
Отпад увезен ради коначне обраде и одлагања <i>Waste exported for final treatment and disposal</i>	0	0	0	1	1

1) Укупно не одговара зброју појединих ставки због исказивања у хиљадама.
The sum total is not equal the sum of individual items due to the expression of numbers in thousands.

Извоз материјала у 2020. години је износио 8,3 милиона тона, што је за 4,6% мање у односу с претходном годином. Забијежен је мањи извоз биомасе и производа од биомасе (4,1%), металне руде и концентрата (12,1%), фосилних енергетских сировина (16,7%). Пораст је само забијежен код извоза неметалних минерала и то за 4,5%.

Exports of materials in 2020 amounted to 8.3 million tonnes, which is 4.6% less than in the previous year. Compared to the 2019, there were lower exports of biomass and biomass products (4.1%), metal ores and concentrates (12.1%), fossil fuels (16.7%). An increase was recorded only in exports of non-metallic minerals by 4.5%.

4. Показатељи протока материјала, Босна и Херцеговина, 2020

Material flow indicators, Bosnia and Herzegovina, 2020

000 тона
000 tonnes

	Домаће вађење <i>Domestic extraction</i>	Увоз <i>Import</i>	Извоз <i>Export</i>	Директни унос материјала ²⁾ <i>Direct material input²⁾</i>	Домаћа потрошња материјала ³⁾ <i>Domestic material consumption³⁾</i>	Физичка трговинска биланца ⁴⁾ <i>Physical trade balance⁴⁾</i>
	1	2	3	4 = 1 + 2	5 = 4 - 3	6 = 2 - 3
Материјали, укупно <i>Materials, total</i>	39 703 ¹⁾	9 180 ¹⁾	8 345 ¹⁾	48 883	40 538	835 ¹⁾
Биомаса и производи од биомасе <i>Biomass and biomass products</i>	10 624	2 842	1 956	13 465	11 510	886
Металне руде и концентрати, сирови и прађени <i>Metal ores and concentrates, raw and processed</i>	2 463	1 069	1 400	3 532	2 132	-331
Неметални минерали, ирови и прађени <i>Non-metallic minerals, raw and processed</i>	13 081	1 302	3 179	14 382	11 204	-1 877
Фосилна горива <i>Fossil energy materials/carriers</i>	13 536	3 339	652	16 875	16 223	2 687
Остали производи <i>Other products</i>	0	593	1 159	593	-566	-566
Отпад <i>Waste</i>	0	36	1	36	35	35

1) Укупно не одговара зброју појединих ставки због исказивања у хиљадама.
The sum total is not equal the sum of individual items due to the expression of numbers in thousands.

2) Директни унос материјала (ДМИ) = домаће вађење + увоз
Direct material input (DMI) = domestic extraction + import

3) Домаћа потрошња материјала (ДМЦ) = домаће вађење + увоз - извоз
Domestic material consumption (DMC) = domestic extraction + import - export

4) Физичка трговинска биланца (ПТБ) = увоз - извоз
Physical trade balance (PTB) = import - export

У 2020. години је директно уведено у економију 48,9 милиона тона материјала (81,2% из домаћих извора, 18,8% из увоза), 0,4% више него у претходној години. Домаћа потрошња материјала у земљи износила је 40,5 милиона тона, те је већа за 1,5%. Увоз материјала је мањи за 12% као и извоз за 4,6%. Биланс физичке трговине у 2020. години износила је 0,8 милиона тона, 50,3% мање у односу на претходну годину, што значи да је у 2020. години увезено 0,8 милиона тона материјала више него што је извезено.

In 2020, the direct material input was 48.9 million tonnes (81.2% from domestic sources and 18.8% from imports), 0.4% more than in the previous year. Domestic material consumption in the country was 40.5 million tonnes, which was 1.5% more than in 2019. Imports of materials decreased by 12% and exports by 4.6%. The physical trade balance in 2020 was 0.8 million tonnes, which was 50.3% less than in the previous year. This means that 0.8 million tonnes more materials were imported than exported in 2020.

5. Показатељи протока материјала, Босна и Херцеговина, 2016 – 2020

Material flow indicators, Bosnia and Herzegovina, 2016 – 2020

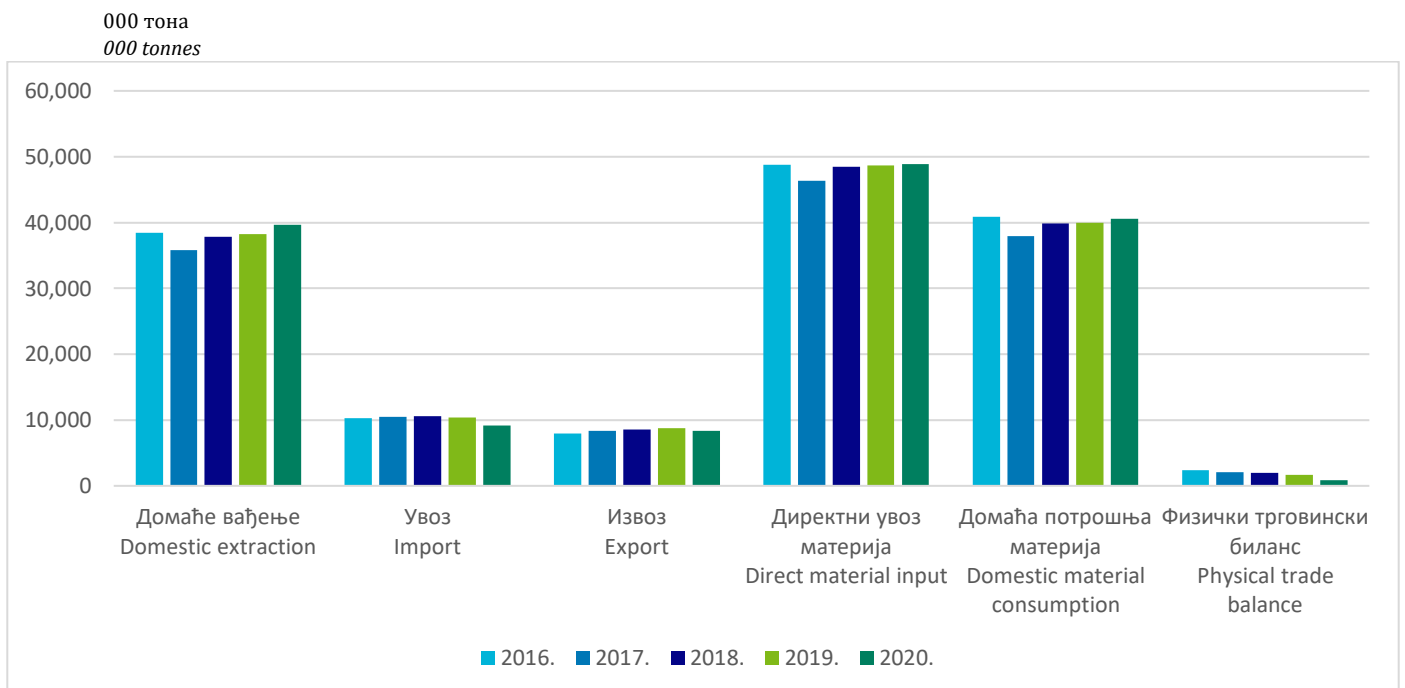
000 тона
000 tonnes

	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Домаће вађење Domestic extraction	38 486	35 829	37 885	38 257 ²⁾	39 703
Увоз Import	10 286	10 494	10 567	10 430	9 180
Извоз Export	7 919	8 379	8 589	8 749	8 345
Директни унос материјала ³⁾ Direct material input ³⁾	48 772	46 323	48 452	48 687 ²⁾	48 883
Домаћа потрошња материјала ⁴⁾ Domestic material consumption ⁴⁾	40 854 ¹⁾	37 944	39 863	39 938 ²⁾	40 538
Физички трговински биланс ⁵⁾ Physical trade balance ⁵⁾	2 367	2 115	1 978	1 681	835

- 1) Укупно не одговара зброју појединих ставки због исказивања у хиљадама.
The sum total is not equal the sum of individual items due to the expression of numbers in thousands.
- 2) Ревидиран податак/Revised data
- 3) Директни унос материјала (ДМИ) = домаће вађење + увоз
Direct material input (DMI) = domestic extraction + import
- 4) Домаћа потрошња материјала (ДМЦ) = домаће вађење + увоз – извоз
Domestic material consumption (DMC) = domestic extraction + import – export
- 5) Физичка трговинска биланса (ПТБ) = увоз – извоз
Physical trade balance (PTB) = import – export

Граф 1. Показатељи протока материјала, Босна и Херцеговина, 2016 – 2020

Graph 1. Material flow indicators, Bosnia and Herzegovina, 2016 – 2020

Методологија

Систем околине-економских рачуна (СЕЕА) за проток материјала пружа информације о материјалним улазима и излазима економије користећи структуре и принципе постављене у Централном оквиру СЕЕА. СЕЕА рачуни протока материјала пружају збирни преглед улазних и излазних података у смислу инпута из околине, излаза у околиш и физичких количина увоза и извоза. Разумијевање протока материјала у цијелој економији пресудно је за разумијевање коришћења ресурса у економији и еко-ефикасности.

Рачуни протока материјала (ЕЊ-МФА) су један од неколико физичких модула Евростатова програма економских рачуна животне средине. Обухваћени су Регулацивом (ЕУ) бр. 691/2011 Европског парламента и Савјета о Европским економским рачунима за животну средину.

Рачуни протока материјала (ЕЊ-МФА) биљеже протоке природних инпута (домаће вађење материјала) и производа (извоз, увоз) с помоћу детаљне подјеле за одређене категорије материјала. ЕЊ-МФА укључује сљедеће категорије материјала:

- Биомаса и производи од биомасе: усјеви и њихови производи, остаци од усјева и крме,
- Металне руде и концентрати те њихови производи,
- Неметални минерали и њихови производи,
- Фосилна горива и њихови производи (угаљ, нафта, гас итд.),
- Остали производи,
- Отпад за коначну обраду или одлагање.

Дефиниције

Биомаса је биоразградиви дио производа, остатка производа и отпадака од пољопривреде (укључиво с биљним и животињским тварима), шумарства и дрвне индустрије те биоразградиви дио комуналног и индустријског отпада чије је енергетско кориштење допуштено.

Минерали су природно хомогена тијела сталнога хемијског састава и утврђених физичких својстава који се јављају или у одређеним геометријским облицима (кристалима) или без одређених вањских обиљежја

Руда је минерални агрегат из којег је технички могуће и економски оправдано добијање метала и/или других минерала који се могу употријебити у индустрији.

Концентрати су продукти обогаћивања руда знатно повећаним садржајем метала у односу на садржаје у руди и погодни за даљу металуршку прераду и добијање метала.

Неметалне минералне сировине су оне сировине које нам при топљењу не дају нову сировину, а обично су везане за седиментне стијене (кварцне сировине, глине, гипс, сол, доломит, фосфорит, графит, боксит и цементне сировине).

Methodology

The System of Environmental-Economic Accounts (SEEA) for material flow provide information on material inputs and outputs of an economy using the structures and principles laid out in the SEEA Central Framework. The SEEA Material Flow Accounts can provide an aggregate overview of the inputs and outputs in terms of inputs from the environment, outputs to the environment, and the physical amounts of imports and exports. Understanding economy-wide material flow is critical to understanding resource use by the economy and eco-efficiency.

The material flow accounts (EW-MFA) are one of the several physical modules of the Eurostat's program of environmental economic accounts. They are covered in the Regulation (EU) No 691/2011 of the European Parliament and the Council on European environmental economic accounts.

Economy-wide material flow accounts (EW-MFA) record flows of natural inputs (domestic extraction of materials) and products (exports, imports) using a detailed breakdown for certain categories of materials. EW-MFA includes the following categories of materials:

- *Biomass and biomass products: crops and products thereof, crop residues and fodder crops,*
- *Metal ores and concentrates and products thereof,*
- *Non-metallic minerals and products thereof,*
- *Fossil energy material/carriers and products thereof (coal, oil, gas etc.),*
- *Other products,*
- *Waste for final treatment and disposal.*

Definitions

Biomass refers to the biodegradable components of products, waste and residue of agriculture (including plant and animal matter), forestry and wood industries, as well as biodegradable parts of municipal and industrial waste, the energy usage of which is allowed.

Minerals are natural homogeneous bodies of permanent chemical composition and determined physical characteristics that occur in specific geometric forms (crystals) or undetermined physical characteristics.

Ore is a mineral aggregate from which it is technically viable and economically justifiable to produce metals and/or other minerals usable in industry.

Concentrates are products of ore enrichment that have a significantly increased metal content compared to ore contents and are appropriate for further metallurgic processing and production of metal.

Non-metallic mineral raw material are the raw materials which do not produce new raw materials as a result of melting, and are usually integrated in sedimentary rocks (quartz raw materials, clay, salt, dolomite, phosphorite, graphite, bauxite and cement raw materials).

Фосилна енергија (гориво) настала је природним путем испод Земљине површине током дугог периода од остатака живих бића. Фосилна горива необновљиви су извори енергије. Постоје три главна облика фосилних горива: угљен, нафта и природни гас.

Отпад је свака твар или предмет који посједник одбацује, намјерава или мора одбацити. Отпадом се сматра и сваки предмет и твар чије су сакупљање, пријевоз и обрада нужни за сврху заштите јавног интереса.

Домаће вађење материјала (ДЕ) јест годишња количина сировина (осим воде и зрака) која се добива из природне околине, а употребљава се у економији.

Домаћа потрошња материјала (ДМЦ) дефинише се као укупна количина материјала која се директно употребљава у економији.

Домаћа потрошња материјала (ДМЦ) = домаће вађење + увоз – извоз

Директни унос материјала (ДМИ) = домаће вађење + увоз

Физички трговински биланс (ПТБ) рачуна се тако да се од количине увоза изражене у физичким јединицама одузме количина извоза изражена у физичким јединицама на сљедећи начин:

Физички трговински биланс (ПТБ) = увоз – извоз

Скраћенице

ЕУ – Европска унија

Евростат – Статистичка канцеларија Европске уније

Знакови

0 – податак је мањи од 0.5 употријебљене мјерне јединице

Fossil energy (fuel) is produced naturally beneath Earth's surface during a long period of time from biological remains. Fossil fuels are renewable energy sources. There are three main forms of fossil fuels: coal, oil and natural gas.

Waste is every substance or object that was, is going to be or has to be discarded by its owner. Every discarded object and substance gathering, transport and processing which are necessary for the protection of the public interest is considered waste.

Domestic extraction (DE) is the annual amount of raw materials (except for water and air) extracted from the natural environment to be used in the economy.

Domestic material consumption (DMC) is defined as the total amount of material directly used in the economy.

Domestic material consumption (DMC) = domestic extraction + import – export

Direct material input (DMI) = domestic extraction + import

Physical trade balance (PTB) is calculated by subtracting the amount of export in physical units from the amount of import in physical units, as follows:

Physical trade balance (PTB) = import – export

Abbreviations

EU – European Union

Eurostat – Statistical Office of the European Communities

Symbols

0 – value not zero but less than 0.5 of the unit measure used

Публикује Агенција за статистику Босне и Херцеговине, 71000 Сарајево, Зелених беретки 26
Published by the Agency for Statistics of the Bosnia and Herzegovina, 71000 Sarajevo, Zelenih беретки 26

Телефон/Phone: +387 (33) 911 911 | Телефакс/Telefax: +387 (33) 220 622
Електронска пошта/E-mail: bhas@bhas.gov.ba | Интернетска страница/Web site: www.bhas.gov.ba

Одговорна лица/Responsible persons:

Шевала Кораччевић, Шеф одсјека за транспорт, живону средину, енергију и регионалне статистике
Ševala Korajčević, Head of the Department for Transport, Environment, Energy and Regional Statistics

Весна Ђужић, директор
Vesna Ćužić, Director

Саопштење приредио: Јосип Зовко
Prepared by: Josip Zovko

Размислите о очувању животне средине прије штампања документа.
Please consider the environment before printing this document.